

Betonkolos voor de sloop

AMSTERDAM | In een ruim kader van vervuild groen, kille luchten en mist presenteert Elian Somers (1975) de drie Russische grenssteden Birobidzjan, Kaliningrad en Jozjno-Sakhalinsk. 'Border Theories' is het resultaat van haar onderzoek naar de sociale en politieke geschiedenis die de ver van elkaar verwijderde steden op pijnlijke wijze verbindt. Somers toont dit in SMBA middels foto's, archiefmateriaal en tekst.

Haar achtergrond in zowel architectuur als fotografie komt tot uitdrukking in grauwe, bijna stereotiepe beelden van het Russische landschap, die even het cliché van de gefaalde socialistische stad lijken te vertellen. Door de complexiteit van de geschiedenis is de kern van de tentoonstelling echter niet in beeld alleen te vangen. Somers' onderzoek gaat namelijk verder.

In de begeleidende tekst komt onder meer de geschiedenis van Kaliningrad (voormalig Koningsbergen) aan bod. Na zevenhonderd jaar onderdeel van Duitsland te zijn geweest, wordt de stad vanaf 1945 naar Russische idealen gevormd. Het verleden werd niet alleen in naam en architectuur uitgewist: de 110.000 inwonende Duitsers werden gedeporteerd. Maar Somers gaat in haar vertelling nog verder. Ze toont een betonkolos uit de stad, die nu waarschijnlijk wordt gesloopt om een Duits slot te herbouwen; vermoedelijk een poging de geschiedenis een tweede maal om te vormen.

De overige twee steden kennen een soortgelijk verhaal, waarmee 'Border Theories' de gelaagde geschiedenissen van Russische uithoeken in beeld brengt. Somers toont rafelranden die met harde hand zijn glad gestreken – en weer zijn gaan rafelen; ze toont een Rusland dat geen Rusland was, en het met geweld (weer) is geworden. In een flink theoretische tentoonstelling staat voortdurende verandering centraal – en het schrijven en herschrijven van geschiedenis. Logisch eigenlijk, dat hiervoor meer nodig is dan beeld alleen.

SANNEKE HUISMAN

ELIAN SOMERS, 'BORDER THEORIES',
16 FEB. T/M 7 APR. 2013
SMBA, Rozenstraat 59, Amsterdam
WWW.SMBA.NL

ELIAN SOMERS,
Birobidzhan - Border Theories, 2009-2013,
Courtesy SMBA / Elian Somers

ZINA SARO-WIWA,
Sarogua Mourning, 2011,
single channel video
installation, 11 min. 37 sec.,
Courtesy the artist